METSÄTALOUS

Tämän kesän osalta kuolleet puut ovat jo näkyvissä. Metsänomistajilla on siten aikaa pohtia, mitä niille tehdä. **VALMIUSPÄÄLLIKKÖ YRJÖ NISKANEN, SUOMEN METSÄKESKUS**

Sellun ja paperin hinnat vuoden ajalta

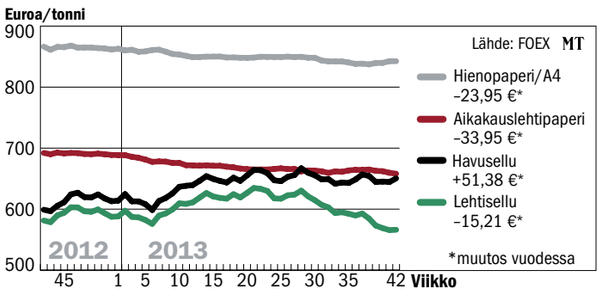

Pakkauspapereiden kysyntä kiihtyy

Paino- ja kirjoituspaperin kysyntä ja kulutus laskevat Euroopassa edelleen, mutta vastaavasti pakkausmateriaalien kysyntä maailmalla kasvaa, kertoo Metsäntutkimuslaitos (Metla) ensi vuoteen ulottuvassa suhdannekatsauksessaan.

Katsauksen mukaan Suomen kartongin tuotanto ja vienti nousevat tänä vuonna viisi ja viennin yksikköhinta pari prosenttia viime vuodesta.

Paperin tuotannon ja viennin odotetaan alenevan viisi prosenttia, sillä sähköinen viestintä korvaa paperia vientimarkkinoilla. Sellun tuotanto, vienti ja viennin yksikköhinta nousevat hieman.

Vuonna 2014 massa- ja paperiteollisuuden tuotteiden kysyntä maailmalla näyttää hyvin samanlaiselta kuin kuluvana vuonna.

Suomen paperin tuotanto ja vienti supistuvat edelleen, mutta kartongin ja sellun tuotanto ja vienti kasvavat. Paperin hintoja lukuun ottamatta viennin yksikköhinnat nousevat myös hieman kuluvan vuoden tasosta.

Sellu- ja paperimarkkinoita seuraava Foex on samoilla linjoilla. Sen mukaan painopapereiden tuotannon alamäki loivenee ensi vuonna ja pakkausten kasvu kiihtyy.

SUVI NIEMI

METSIEN TUHOLAISET

Metsätuhojen määrä vaihtelee runsaasti riippuen esimerkiksi myrskyistä, tuhoeläinten kannan vaihteluista tai kuinka suotuisat säät ovat homeiden synnylle. Joka tapauksessa tuhot aiheuttavat joka vuosi vähintään kymmenien miljoonien eurojen vahingot.

Tässä sarjassa esitellään muutamia merkittäviä tuhonaiheuttajia: selkärankaisia, -rangattomia, sieniä ja homeita.

Hirvi

Hirvi on maamme pahin tuhonaiheuttaja nuorissa taimikoissa. Tuhojen määrä riippuu pääasiassa hirvien kannan runsaudesta. Myös sääolot vaikuttavat: esimerkiksi pitkä, runsasluminen talvi saa hirvet syömään koivuja ja mäntyjä. Tuhojen määrä vaihteleekin paljon vuosittain ja alueittain.

Tuhot

Hirvet aiheuttavat pahimmat vauriot yleensä yhden–kolmen metrin pituisissa männyn- ja koivuntaimikoissa keski- ja kevättalvella. Kesällä kelpaavat vain lehtipuut.

Koivuja (raudus suositumpi kuin hies) maistuvampia puita ovat pihlaja, pajut, haapa ja kataja. Myös monet jalot lehtipuut ja lehtikuusi kelpaavat kruunupään ravinnoksi.

Yksittäiset suuretkin puut voivat saada lahovian, kun hirvi hankaa niihin sarviaan tai järsii niiden kuorta.

Pahiten tuhoista kärsivät pienet, varttuneen metsän suojassa kasvavat taimikot. Parhaiten selviävät tiheät ja hyvin hoidetut taimikot. Kylvötaimikot selviävät istutustaimikoita paremmin juuri tiheytensä ansiosta.

Torjunta

Lehtipuuvesakon poisto, kunnes männyntaimikko on kasvanut viiteen metriin, on järkevää, koska lehtipuut houkuttelevat hirviä paikalle.

Kuusentaimikossa kannattaa menetellä päinvastoin eli ei kannata poistaa turhan kiireesti kuusta paremmin ravinnoksi kelpaavia puulajeja.

Pahimmissa kohteissa voi turvautua karkoteaineisiin, muovisiin latvasuojiin tai riittävän järeään aitaan. Karkotetta on käytettävä kasvatettavaksi aiotuilla taimilla joka vuosi, kunnes ne saavuttavat vähintään kolmen metrin pituuden.

Myös nuolukivien sijoittamien kauas taimikoista säästää osaltaan taimikoita syönniltä.

Pelättimet, pauke ja lippusiima on todettu riittämättömäksi torjuntakeinoksi. Hirvet tottuvat nopeasti sellaiseen, mikä ei oikeasti uhkaa niitä.

Lähde: Metla

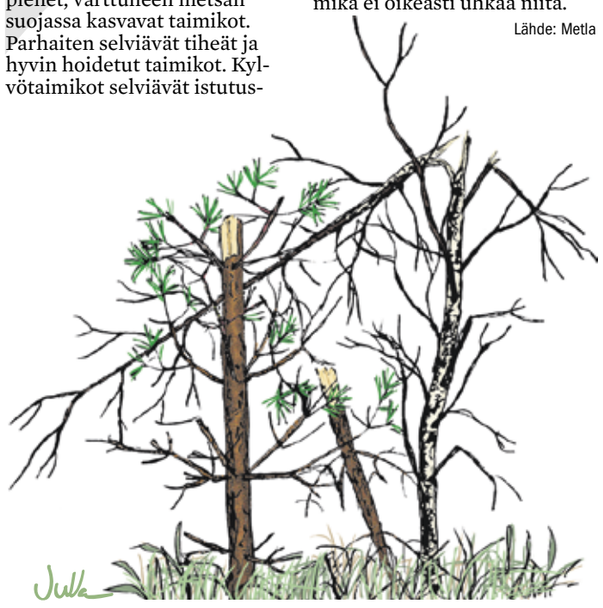

Hirvituhoala yhä miljoona hehtaaria

Valtakunnan metsien inventoinnin mukaan hirvituhoja on edelleen miljoonalla hehtaarilla. Hirvien merkittävissä määrin tuhoamaa nuorta metsää on noin 700 000 hehtaaria.

”Tuhoala pysyy ennallaan, sillä siinä ovat mukana vanhat ja uudet tuhot”, selittää erikoistutkija **Kari T. Korhonen** Metsäntutkimuslaitokselta.

Hirvituhot keskittyvät nuoriin männiköihin ja koivikoihin. Etenkin koivun uudistaminen on monin paikoin mahdotonta tuhojen takia.

Myös männiköiden perustaminen arveluttaa metsänomistajia alueilla, joissa hirvilaumat talvehtivat. Siksi metsiköt uudistetaan kuuselle, aina kun siihen on edellytyksiä.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos on arvioinut hirviä olevan noin 115 000. Suomen riistakeskus on myöntänyt tulevalle metsästyskaudelle 32 900 hirvenpyyntilupaa, 10 prosenttia vähemmän kuin vuosi sitten.

”Metsänomistajia huolestuttaa, että hirvituhot lähtevät uudelleen hallitsemattomaan kasvuun”, toteaa MTK:n metsävaltuuskunnan puheenjohtaja **Mikko Tiirola**.

Tiirolan mukaan Riittävän suurilla kaatomäärillä korjattaisiin hirvikannan rakennetta ja pidettäisiin kanta tasaisena.

Pienentyvä kaatomäärä huonosti kohdistettuna voi johtaa hyvin nopeasti samanlaiseen hirvikannan räjähdysmäiseen kasvuun kuin vuosituhannen vaihteessa. Sitä vahinkomäärän lisäystä ei Suomen metsätalous kestäisi.

JARMO PALOKALLIO

Kirjanpainajat iskeneet voimalla

Kirjanpainajien tuhot levisivät kesällä eteläiseen Savoon. Torjuntahakkuut ovat jatkuneet myös Kymenlaaksossa ja Päijät-Hämeessä.

KARI SALONEN

Kirjanpainajat iskevät yleensä kuusisahatavaraan. Kun kuoriaisia on runsaasti, ne tuhoavat myös eläviä kuusia.

Vanhoja kuusikoita uhkaavat kirjanpainajat ovat hyötyneet myrskytuhoista ja lämpimistä kesistä. Kuluneen kesän aikana ne levisivät voimalla Etelä-Savoon. Siellä kaarnakuoriaisia havaittiin jo keväällä poikkeuksellisen paljon.

”Kirjanpainajien tuhoja on enemmän kuin koskaan. Ne keskittyvät Asta-myrskyn vaurioittamiin vanhoihin kuusikoihin”, sanoo paikallinen valmiuspäällikkö **Yrjö Niskanen** Suomen metsäkeskuksesta.

Niskasen mukaan Etelä-Savossa on hakattu kirjanpainajien takia nelisen sataa hehtaaria vanhaa kuusikkoa paljaaksi. Koko maassa tuhoala on yli tuhat hehtaaria.

Kirjanpainaja kuivattaa kuusia

Metsänomistaja havahtuu kirjanpainajien iskuun, kun kuusikosta alkaa kuivua puita pystyyn. Tavallisesti kuolleiden puiden määrä nousee korkeintaan muutamaan kymmeneen.

Sekin näyttää pahalta ja käy metsänomistajan kukkarolle. Kuolleet puut kelpaavat korkeintaan polttoon.

”Yleensä metsänomistajat käynnistävät tuhokohteissa torjuntahakkuut. Silloin aukkoa syntyy muutama hehtaari.”

Koska kirjanpainajia on metsissä runsaasti, ne iskevät hanakasti aukkojen reunoille jääviin kuusiin, joiden kuntoa heikentää olosuhteiden raju muutos.

Varsinaiselta suurtuholta on silti vältytty. Yli sadan kuolleen puun nousseita tuhopesäkkeitä Niskasella on tiedossa vain kaksi.

Talvi aikaa varautua

Pitkät lämpimät kesät voimistavat kirjainpainajien kantoja. Viime vuosina ne ovat Suomessakin ehtineet lisääntyä kesän aikana kahdesti, mihin ne eivät ole aiemmin pystyneet.

Niskasen mukaan tänä kesänäkin kirjanpainajat saivat tuhoa aikaiseksi kahdella sukupolvella.

”Tämän kesän osalta kuolleet puut ovat jo näkyvissä. Metsänomistajilla on siten aikaa pohtia, mitä niille tehdä.”

Ellei metsänomistaja havahdu torjuntahakkuisiin, tuho jatkuu ensi kesänä. Niskasen mukaan odotettavissa on, että puita kuolee silloin suunnilleen saman verran.

”Toisaalta kirjanpainajatuhojen ennustaminen on samanlaista kuin itikoiden ennustaminen. Välillä niitä on paljon, mutta jossain voi silti olla itikoista vapaita alueita.”

Kirjanpainajien torjunta on sekin vaikeata. Pyydyksillä kannan voi saada hetkellisesti alas, mutta kokonaan niitä ei saa hävitettyä.

Länsi-Suomi säästynyt

Kirjanpainajien lisääntyneisiin tuhoihin havahduttiin pari kesää sitten Kaakkois-Suomessa. Siellä suurimpien torjuntahakkuiden pinta-ala nousi kymmeniin hehtaareihin.

Tänä kesänä Kaakkois-Suomessa tuhojen määrä on pysynyt aisoissa. Niiden pelossa metsänomistajat ovat kuitenkin hakkauttaneet paljon vanhoja kuusikoita.

Tuhojen on odotettu leviävän myös länteen. Sielläkin on metsissä myrskyjen jäljiltä puuta, joka sopii kirjanpainajien lisääntymiseen.

”Toistaiseksi olemme välttyneet suuremmilta tuhoilta. Tilannetta kannattaa kuitenkin seurata etenkin vanhoilla myrskytuhoalueilla”, sanoo johtaja **Marko Mäki-Hakola** Länsi-Suomen metsänomistajien liitosta.

JARMO PALOKALLIO

KIMMO HAIMI

Aikuiset kirjanpainajat talvehtivat karikkeessa tai joskus tyvikaarnan alla.

Tarkista vakuutus

Metsänomistajien kannattaa tarkistaa metsänsä vakuutusturva. Vakuutukset korvaavat esimerkiksi kirjanpainajien aiheuttamia tuhoja hyvin eri tavalla.

Vakuutuksen ehdoissa saattaa olla yllättäviä pykäliä. Tyypillinen ehto on, että tuhoalan suuruuden pitää olla yli 0,5 hehtaaria. Tavanomaisesta muutamaan kymmeneen runkoon jäävästä kirjanpainajatuhosta ei silloin saa korvausta.

Kirjanpainajien vaivaamat vanhat kuusikot on muutenkin hyvä käydä läpi syksyn aikana. Jos metsikössä on kuollut kuusia, kirjanpainajat luultavasti tappavat niitä saman verran ensi kesänä.

MT

Uusi ötökkälaki vaihtaa rungot kuutioihin

Hallituksen esitys metsätuhojen torjuntaa koskevaksi laiksi, niin sanottu ötökkälaki, on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä.

Lain tarkoitus on toimia kuin rokote: ennaltaehkäistä metsän sairastuminen. Hyönteistuhoja torjutaan esimerkiksi rajoittamalla havupuutavaran sekä vahingoittuneen havupuun kesäaikaista varastointia.

Maa- ja metsätalousministeriön mukaan uusi laki vastaa paremmin muuttuneisiin luononolosuhteisiin.

Kuusipuutavara pitäisi kuljettaa pois jonkin verran nykyistä aikaisemmin, koska lämpimät kevät ovat aikaistaneet tuhohyönteisten parveilua. Muutokset koskevat erityisesti eteläisempää Suomea, jossa riskit ovat suurimmat. Männylle asetetut määräajat säilyisivät ennallaan.

Tuoreet vahingoittuneet havupuut, kuten tuulenkaadot, pitäisi poistaa metsistä, jos niitä on yli määrätty kuutiomäärä hehtaarilla. Vahingoittunutta kuusta saa olla uuden lain mukaan hehtaarilla enintään 10 ja mäntyä 20 kuutiometriä.

Tähän asti raja-arvona on ollut kymmenesosa puuston runkoluvusta tai 20 rungon rykelmä.

Luonto-Liitto arvostelee lakiesitystä. Järjestön mielestä suurin ongelma on, ettei metsänomistajille aiheutuvien lisäkustannusten suhdetta saavutettaviin hyötyihin ole lainkaan arvioitu.

”Metsänomistaja pakotetaan keräämään metsistä pieniä puumääriä, joiden korjuukustannukset ovat puusta saatavaa korvausta suuremmat.”

Nykylainsäädännön mukaan metsänomistajaa ei kuitenkaan velvoiteta keräämään puita pois, mikäli se on taloudellisesti kohtuutonta. Kyseinen lainkohta säilyy uudessakin laissa.

SUVI NIEMI

Stora Enso potkii 83 puunhankinnasta

Stora Enso Metsä irtisanoo ytneuvotteluiden tuloksena 83 henkilöä. Heistä 33 on metsureita ja loput toimihenkilöitä.

”Irtisanomiset liittyvät konsernin 200 miljoonan euron säästöohjelmaan, josta kerrottiin keväällä”, Stora Enson metsäpäällikkö **Jorma Länsitalo** sanoo.

Irtisanomisten jälkeen Stora Ensolla ei ole enää lainkaan metsureita, vaan metsänhoitotyöt ostetaan yrittäjiltä. Toimihenkilöitä Stora Enson puunhankinnassa on noin 500.

Länsitalon mukaan metsäasiantuntijoita vähennetään tasaisesti eri puolilta Suomea. Metsureille koetetaan järjestää töitä alan yrityksissä niin, että metsänhoitotyöt jatkuisivat entiseen tapaan.

Osa irtisanotuista siirtyy erilaisten eläkejärjestelyjen piiriin.

Metsäalan asiantuntijoiden etujärjestön Meton neuvottelupäällikkö **Markku Varis** antaa työnantajalle kiitosta yhteistyöhalusta. Hänen mielestään yhtiö voisi kuitenkin kiinnittää enemmän huomiota, miten irtisanomisista kerrotaan.

”Irtisanominen vaatii kypsyttelyaikaa ja jokainen reagoi uutiseen eri tavalla. Uutisen pitäisi tulla lähiesimieheltä, joka tuntee alaisensa parhaiten, eikä tätä ylemmältä johdolta”, Varis sanoo.

JAANA KANKAANPÄÄ

Stora Enso irtisanoi viimeiset metsurinsa.

Länsitalo pitää valitettavana, jos kaikille tieto ei ole tullut suoraan omalta esimieheltä.

”Näin on ohjeistettu. Irtisanomisista kerrotaan kasvotusten ja mukana on oma esimies ja yleensä myös tämän esimies.”

SUVI NIEMI

Puun tuonnissa neljänneksen kasvu

Puun tuonti kasvoi tammi–heinäkuussa neljänneksellä. Etenkin koivukuitupuun tuonti on kasvanut. Teollisuus maksaa siitä rajalla noin kaksi kertaa enemmän kuin vastaavasta kotimaisesta puusta.

Metsäntutkimuslaitoksen mukaan Suomeen tuotiin 6,9 miljoonaa kuutiometriä puuta heinäkuun loppuun mennessä. Tuonti kasvoi 24 prosentilla edellisvuodesta.

Heinäkuussa tuonti pysyi miljoonassa kuutiossa. Siitä yli puolet eli 0,55 miljoonaa kuutiometriä oli koivukuitupuuta ja 0,21 miljoonaa kuutiometriä haketta.

Tuonnin kasvu on painottunut koivukuitupuuhun. Koivukuitupuun tuonti on kasvanut tänä vuonna yli puolella.

Metsäteollisuus on maksanut koivu- ja mäntykuitupuusta 45 euroa kuutiolta rajalla. Se on yli kaksi kertaa enemmän kuin kotimaisen puun tienvarsihinta.

Mäntytukin tuontihinta on ollut noin 62 euroa kuutiolta. Tukkia tuonnista on vain muutama prosentti.

Tuonnista valtaosa eli 4,9 miljoonaa kuutiometriä tuli Venäjältä. Viro on kivunnut kuluvana vuonna Latvian ohi. Sieltä tuli 0,96 ja Latviasta 0,8 miljoonaa kuutiometriä puuta.

JARMO PALOKALLIO

METSÄSTÄ LYHYESTI

Kasvua Etelä-Koreassa

Sahatavaran vienti Etelä-Koreaan on kasvanut räjähdysmäisesti. Kesällä sahatavaraa vietiin Saksasta yli 17 000 kuutiota kuukaudessa, kun viime vuoden vastaavat määrät olivat muutamia tuhansia kuutioita. Eniten on kasvanut mäntysahatavaran vienti. Tullitilastojen mukaan sahatavaran kuukausivienti Suomesta Etelä-Koreaan on ollut noin 1 000 kuutiota.

Lisää pelletti-tehtaita Amerikkaan

Kolme uutta tehdasta kasvattavat Pohjois-Amerikan puupelletin valmistuskapasiteettia noin miljoonalla tonnilla vuodessa. Englantilainen Drax rakennuttaa kaksi 450 000 tonnin tehdasta. Pelletillä korvataan kivihiiltä yhtiön omassa voimalaitoksessa.

Kanadassa on vasta aloittanut toimintansa Viridis Energyn laitos, joka kykenee 120 000 tonnin vuosituotantoon.